

שנית, הצבא הגרמני הוא אשר היה — וזו בעקבות המכשיר שיוצר שבכוחו כבש היטלר את אי רופה ויכול היה לנהל את מעשי הרצח ההמוניים. הדבר יוצר רתיחה פסיכולוגית, מפני לימוד מוקדם צעיר ואובדן קטן של הצבא והחימה בצד הגרמני: ובוודאי רתיחה מהמתן שבהים ומחצתו כדוגמה, ואפילו רק מיקצועיות. הרי דבר מה, מחליא הוא, דוכות בשבחים כאלה את חיימת הגרמנים כארנהיים — אשר עיקר כוחם הורכב משתי דיביות פאנצר של ה"וואפן" "ס"ס.

אבל אין מנוס מן הדבר, כי בשעה שנוקקים לעשיית מלחמה ולימודה, גם לנו אי אפשר ואסור להתעלם מאלה, שהיו רבייהאמים שבמקצוע.

אישה המיטריה

את הלך מיבצע "גן-השוק" נתאר כאן רק בקצרה. כי הסרט גשר אחד

גשר נימכין כבש גאבין, לאחר שצנחניו חצו את הגדה בסירות איטיות, חשופים לגמרי באוריהם, ותקפו אותו מעברו הר שני, שעה שהטנקים של "המישמר האירי" דהרו על הכביש ושטפו את הגשר, על אף שהמובילים נפגעו. אבל נגרם עיכוב של כמעט יומיים.

הדיביות ה"ד" הבריטית התרכזה לאחר נחיתתה והחלה לנוע אל גשר ארנהיים. אבל המרחק בין אוריההנחיתה ובין היעד היה בעוכרית, משתקלה בהתנגדות. חלם הגשר הסתגן והגיע גודל בודד ושם לחם נגד כוחות גרמניים עדיפים בהרבה — בעיקר משום שהיו ברשותם טנקים והבריטים חסרו אמצעי "נט וארטילריה" — עד ששחק.

(אנכי, הקצין נושא-המטריה הי מופיע בסרט כמ"פ בגודל זה, היה ונברא ואין הוא חלק מן, הכבוש רה האנטי-מלחמתית "שצריכה, אליכא ולמקור זה ואחר, להטריי דנו בסרט. טעמו של אותו קצין היה, שתמיד נשבתה ממנו הסיס מה, אבל המטריה שתכנע שהוא בריטי, בסרט, רומה שמת מפצעיו. אבל הוא נפל בשבי ונשאר בחיים).

גאבין האמריקאי רואה בלחימת אותו גודד בריטי שיא שאין למעלה ממנו —



האיש עם המיטריה היה ונברא ונשאר בחיים

ומסיבה טובה: אילמלא רותק השיריון הגרמני ועוכב כמה ימים בגשר ארנהיים, היה ממשק ויורד דרומה אל נימכין, שם היה נופל על גייסותיו החשופים של גאבין. ההצלחה הסופית חיתה כמשהו יידי. אבל החטיבה המוצנחת הפולנית שנועדה לתגר בר את אורקהארט (מפקדה היה מרה באקדמיה הצבאית בפולין) הונחתה מאוחר מדי ובריוחוק רב מדי מן הגשר, כך, למרות מיקומם מדרום לריין, ובין ארנהיים הם הפולנים להגיע. מול ההתנגדות הגרמנית, אל קצהו הדרתי מ של גשר ארנהיים, שנשאר בידי הגרי מנים. (הבריטים נחתו מצפון לנהר, את הגשר לא תפסו, אלא רק חסמו את פיתחו הצפוני).

כאשר כבר נכנסה ארנהיים ל" טווח החיפוי של הארטילריה הכי ריטית, אשר נעה עם הטנקים של הגארדס מנימכין, כבר היה המוצב כלאחר-אוש. לא נראה היה להי כור ודתגבר כנדרש את הכיס הי קמן והמוצנכת של שארית הריי כיוזה המוצנחת ה"ד.

המוטסיס הבריטיים סבלו להמשיך ולהירי לחם זמן מה ממושך — תשעה ימים — גם נגד טנקים, רק מפני שנמצאו בתוך השטח הבנוי של העיר, כדי להתגבר עליהם. היו הגרמנים חייבים לתרוס, בזה אחר זה, את המבנים שבתם התמקמו הבריטים. לבסוף, ב"24 בספטמבר, חצו אורקהארט ושרידי אנשיו את הריין דרומה, ונסתוו לכיוון נימכין. גשר ארנהיים נשאר בשלימתו בידי הגרמנים. כל יעדיההינניים הושגו — ורק

האחרון נשמט. למירע המזל, חייב מיבצע זה הצלחה של מאה אחוז. הצלחה בת תשעים אחוז — כפי שהגדירה מונטגומרי — אשר בדרך כלל די בה והותר לקבוע מיבצע צבאי כהצלחה גדולה, כי פעם הזאת לא הספיקה.

המפקד ניתלה

הדיביות המוטסת הבריטית הראי ושונה איבדה בקרב זה 1300 הרוגים, כ-6500 שבויים ורק 2200 היילים חזרו לקווים הבריטיים. עד סוף המלחמה הודלה הדיביות להתקיים כעוצבה.

התמיתה הגדולה היא, כמובן, למה לא הגיבו הגרמנים בפיצוץ מידי וטואלי של הגשרים (שהיו מוכנים כולם לפיצוץ) ובי תרס קטעים ומן הכביש הצר. הרי כמה פיצוצים כאלה היו תורצים תיכף, בצורה חותכת, את גורל המיבצע כולו להיכשל. התשובה תמצא בניתוח הקרב. על-ידי המפקד הגרמני הגבוה שבמקום, פלדמרשל מודל (היטלריסט נלהב, שניתלה כפושעי מלחמה). גם בתוך המהומות וערסל אי הודאות, שאצל מפקדים ושאימונם לקוי, הבנתם פחות ובטחונם-העצמי ירד, והיו מולידים החלטה אוטומטית לפוצץ, ביצע מודל, "הערס-מצב" שקולה ונוכח לדעת שנוצצים לו גשרים ושלמים, כדי להגיע דרכם כוחות להתקפת-נגד וכן לשים קיום הקשר הרוחבי, עם הכוחות החשופים הגרמניים שבמערב הולנד ובאיזור אנט ורפן. שאלה חשובה היא, אם אמנם המתכננים הבריטיים אכן שקלו והעריכו ושהתגובה הגרמנית בעניין פיצוץ הגשרים תהיה כפי שנסלה בפועל. אם אכן כך

אש ה"ח" בחבל הרוד עלחה לאין שיטור על האש שנתקלו בה ביוס-הכיפורים

העריכו הבריטים מראש, אין כל יסוד לקביעה ושמונטגומרי ניסה לשלוח ידו אל "גשר אחד רחוק מדי". גם לאחר ולמרות שהפתיעו הריכוזים הגרמניים ליד ארנהיים, עדיין נשקפו לתוכנית, בעובדה, סיכויי-הצלחה טובים. בנסיונות כפי שהיו, היה ביכולת מפקדי "גן-השוק" לממש סיכויים אלה, אילו השכילו למצות היטב אפילו רק אותם גורמים-משפיעים שהיו נתונים בשליטתם.

הפענה של "גשר אחד יותר מדי"; ויותר מכך, האשמת מוצני גומרי בנטיקת סיכונים מופרזים ככלל — שהושמעה, למרות ש" הרעה הרגילה היא, שבכל מיבי צעור ורוקא הגזים בהליכה-יערי כפזיה — יכוזות להחשב רצוי נות, רק על בסיס ההנחה, שבצי ביא זה לא יקח כחשבון את אפי שרות פיצוץ הגשרים והריסת ה"י דרך בידי הגרמנים.

אבל אין בידי כעת נתונים ברורים ומסי פיקים בעניין זה. בפועל, הבעיה לא התי עוררה, יתכן כי בעליית-החבר, ובתוכס מונטגומרי עצמו, וכן הפשישים, לא נתנו, מסיבה זו, את דעתם לשאלה.

והיהודים הושמדו

סיכום המיבצע נאמר, שכשילגו גרם להיחיה בת תמימה חדשים ל" פחות בהקצנה לתוך גרמניה הבריטית — כאשר 11 חודש חלפו מן הנחיתה עד הכוננת הרייך השלישי. המתקפה הרצופה של בנות-הברית, ששיחררה את צרפת הבלגיה, נבלמה.

בשמונת החודשים שעור נתרו למלחמה נגרמו לצבאות בריטניה וארצות-הברית כשני-החודשים מ" אבידותיהם במערכה באירופה — ובמחנות-ההשמדה נקטלו עוד כמה מיליוני קרבנות (ביניהם 800,000 יהודי הונגריה, אשר השמדתם החלה אז). גשר אחד, בעיר ה"י לנדית.

את לקחי של "גן-השוק" ומבצעים מוטסיס אחרים, שהגמית לרעיון, האיגוף האנכי אמוק" ומימושה, ננתח במאמר תבא.

היא מבטלת את הדברים במחיידי ואומרת: "קודם כל לוקחים עורך דין, משלמים לו 1,000 דולר, הוא דואג לניירות. אבל אני לא שלמתי לעורך-דין שלי. הוא רק הויק לי. ואת הניירות סידרתי לבד. חוץ מזה, מותר לעשות הצגה ראשונה בלי איגוד בתנאי שהתיאטרון מוכיח שהוא לא יכול להסתדר בלי השחקן. היתה לי חברה, שחקנית אמריקאית. לקחתי את המיטפר שבה באיגוד ואת שמה וכך ניגשתי לכהונתו של כל מיני הצגות. ברגע שהתקבלתי להצגה הראשונה אמרתי שאני של חברה באיגוד. התיאטרון דרש אותי. שלמתי לאיגוד 525 דולר, וכעת אני חברה בו. שתיים עברתי במעודן התיאטרון של מנהאטן, ובד בבד למדתי אצל המורה הידועה "ויטה האגן בסטודיו שלה, H.B. חוץ מזה עברתי בתיאטרון לה אמא עם אנדרי סארבין, ושיחקתי במקלה של ההצגה אגמנטון שהיתה שלאגר."

איך בדיוק הצליחה שנית הטמפרמנ- טית להשתבץ בהצגות בתפקידי ניצב וחציניצב, היא אינה מפרטת. לדבריה רצה מבחינה לבחינה, והצלחה כל הזמן. אפילו לטרטים הצליחה לחזור, ולא סתם לטרטים. לסיורו של שון קונרי "The Next Man", שם גילמה דמותה של חברתו של מחבל ערבי. איך הגיעה לשם? היא מספרת: "קודם כל צריך שיהיה סוכן, וזה נורא קשה. יש מאות סוכנים. צריך להזמין אותם שיראו הצגות, אם הם לא רואים אותך בארבע הצעות לפחות, הם לא מעוניינים בך. זה מגעיל וזו תחרות איומה. כל הזמן טירטירתי לסוכנים שיבואו אלי. צריך להביא אותם, להתחנף אליהם, לחזר אחריהם.

"לי זה הלך די בקלות. הסלטיין, הסוכן, ראה אותי בהצגה של מריו פראטי שם שיחקתי בתפקיד ראשי, החליט לקחת אותי. מאז התחלתי לעבוד בסרטים. הייתי מועמדת ביחד עם מארת קלר לתפקיד הראשי ביוס אל"ף הארור. שתינו היינו המועמדות היחידות לתפקיד הזה. שלושה שבועות הטרפו אותי. חמש פעמים אמרו לי כן וביטלו. מארת קלר לא נראית כמו ערכיה, אבל היא עשתה את איש המרא- תון עם דאטין הופמן ושינו את התסריט בשבילה. כשאמרו לי שהיא קיבלה את התפקיד לא אכלתי חודש. הרסו לי את החיים! אבל עברתי את זה. תיכף אחרי זה עשיתי סרט טלוויזיה בשם חיבתו, על 15 בחורות שהולכות להיבחן להצגה.

אחר כך עשיתי את The Next Man של עם שון קונרי, שם שיחקתי חברה של מחבל ערבי. הסיפור הוא על ראש-משלחת סעודיה שבא ליונייטד-ניישן בניו-יורק כדי לדבר על שלום. החבר שלי רוצה לרצוח אותו, ובסוף גם מצליח. הסרט לא הצליח באמריקה מבחינה קופתית. גם את התפקיד שלי התכו. היו לי שלוש סצינות. השאירו אותן. שון קונרי הוא בן אדם מקסים, הוא ביקש ממני ללמד אותו לבטא מילים ערביות. כל הזמן שתינו יחד ויסקי על הסט. קיבלתי חדר בוואי- דורף אסטוריה וביילתי נהדר. נכון שמי התפקיד נשאר לי רק רגע, אבל לפי דעתי זהו הרגע הכי יפה בסרט."

אלא שלא אחת כשנית תוותר. היא קשי רה קישריידידות עם שון קונרי, שהבטיח לה כי בעתיד ישבץ אותה באחד הסרטים שלו ובתפקיד בולט יותר. גם האהבה האסורה שלה, וברט דיינירו, הבטיח לעזור לה בקידום הקאריירה. בינתיים היא נדלקה על העניין הישראלי ויחד עם צעיר בשם מנשה רגב הקימה את צוותא ניו-יורק, אולם בן 400 מקומות שבו ויכולו הישראלים הניו-יורקים להיזכר באבא-אמא ובמולדת, ולחזות במחזות יש- ראלים שבשלב זה יועלו בשפה העברית אך כל הסיכויים שלהבא ישחקו באנג' לית.

וזה, לדבריה, הסיבה שולשמה באה ארצה. היא באה לחפש מחזות ישראלים — ומצאה את עצמה משקת במחזה אנגלי.

בינתיים היא כנא, ואם למישהו יש הצעה בשבילה לשחק בסרט ישראלי, היא תשמח לקבל. כי נכון ואומנם שכאן הכל קטן ולבאטניגי, אבל היא מוכנה להעניק מעט מן התענוג של חברתה.

אלא שלא לזמן רב חלילה. ניו-יורק מחכה לה, והיא בפירוש מתכוונת לעבוד גם בעיר הגדולה בעולם, שם יוכל הפור- טנציאל העצום שלה למצוא את הגשמתו המלאה.

שרית ישי